

J. Stamatović:
POGIBIJA 48 "LJUBOTINJSKIH UBOJNIKA" 1876. GODINE

Jovan Stamatović

KAKO JE KRALj NIKOLA ispred crkve Svetog Đorđa u Podgorici podigao spomenik Ljubotinjanima, Dobrljanima i Građanima, koji su poginuli u borbi sa Turcima u Zagoriču i Doljanima. Jedna ulica u Zagoriču nedavno dobila ime - Ulica Ljubotinjskih junaka. I Ljubotinj i Cetinje bi trebali da trajno obilježe njihovu junačku smrt, kaže Božidar Vujović

Heroji sa vrata Podgorice

Narodi se, davno je rečeno, bilježe - u vremenu i prostoru. Zato što za sobom ostavljaju - znamenja, biljege, tragove prošlosti...
Takva je vaskolika Crna Gora - veliki biljeg prošlosti. Njena znamenja i danas s ponosom pripovijedaju o slavnim crnogorskim vremenima, o vremenima bola i ponosa. Jedan takav biljeg svakako je i spomenik 48-rici Ljubotinjana, Dobrljana i Građana ispred crkve Svetog Đorđa u Podgorici.
Prije tačno 130 godina, dalekog 28. juna 1876. godine, 43 Ljubotinjana, troica Građanina i dvojica Dobrljanina, herojski su poginula na samim vratima Podgorice u Zagoriču i Doljanima, hrabro jurišajući na Turke, priča nam, ovih dana ispred Ljubotinjsko građanske mjesne zajednice - Božidar Vujović. U borbi bez šansi, sa daleko brojnijim neprijateljem, oni su tada svjesno pošli u smrt, i za slobodu dali sve što su mogli i imali - svoje živote. Njih četrdeset osmorica. Tih dana, priča Vujović, Ljubotinj je bio zavijen u crno - nikad kao tada se u njemu nije tako rano smrkavalo. Četrdeset i tri humke, korota i crne marame na svakom koraku. Ljubotinjske rane, govorio je i kralj Nikola koji je ljubotinjskim junacima posvetio svoje čuveno "Ljubotinjsko kolo", čule su se nadaleko, a o tom dirljivom događaju pjevao je svaki guslar i svaki Crnogorac onoga doba.
Interesatno je, međutim, da se o ovoj slavnoj pogibiji ljubotinjskih junaka koja priliči samo Crnogorcima, danas vrlo malo zna.
Izuzetak su stihovi kralja Nikole u "Ljubotinjskom kolu":

- zagon će se vaš spominjati,
za Goricom u Doljane
dok junaci junakuju
i izlijeću na megdane,

kao i ulica "Ljubotinjskih junaka" u podgoričkom naselju Zagorič. O tome naš sagovornik Božidar Vujović, priča - Mjesna zajednica Ljubotinj se obratila podgoričkoj Komisiji za imenovanje ulica, trgova i naselja sa zahtjevom - da Ljubotinjski junaci u Zagoriču, upravo na mjestu njihove pogibije, dobiju jednu svoju ulicu. Komisija se ni jednog trenutka nije dvoumila i ovaj epski podvig je trajno obilježen. Mi, međutim, mislimo da bi ljubotinjski junaci trebali da imaju svoje trajno obilježje i u Ljubotinju, odnosno Cetinju, pa će se ovo pitanje nadamo se uskoro pokrenuti i u Skupštini opštine Cetinje i u Ministarstvu kulture, odnosno u Republičkom zavodu za zaštitu spomenika, kaže Vujović. Mi smo takođe svjesni da će biti onih koji će reći da nije vrijeme za podizanje spomenika junacima iz 1876. godine, kaže Božidar Vujović, ali u našem kraju će im svaki mještanin reći - da su naši preci dali svoje živote za neke nove živote i da je povratak nezavisnosti i samostalnosti Crne Gore prava prilika i za povratak - svojim vrijednostima, svojim znamenjima i svojim svetinjama.

A pogibija 48 ljubotinjskih junaka je naša najveća svetinja uvjeren je Vujović. Zato joj se moramo svakodnevno vraćati. Parastosima, podizanjem spomenika, sjećanjima na njihov junački juriš i pogibiju, knjigama... Riječju - sjećanjima na priču koju o njima danas pričaju - spomenik ispred crkve Svetog Đorđa na Gorici i ulica "Ljubotinjskih junaka" u podgoričkom naselju - Zagorič....

Spomenik ispod Gorice

Kralj Nikola nikad nije zaboravio ljubotinjske junake. Ispred crkve Svetog Đorđa u Podgorici, podigao im je spomenik na kojem su isklesani stihovi, koje mnogi Ljubotinjani i danas pamte.

"Ovaj spomenik podiže njegovo visočanstvo naš uvaženi gospodar knjaz Nikola Petrović - Njegoš, Ljubotinjanima, Dobrljanima i Građanima koji pogiboše u Zagoriču 28. juna 1876. godine, i ispjeva im ove stihove januara 1892".

S poštovanjem pristupite
grobu ovih mučenika
u kom leže 48 ljubotinjskih ubojnika,

prepisujemo sa spomenika ispod Gorice.

Slijede zatim imena i prezimena ovih junaka
- pop Joko Drecun, potkomandir garde, Prele Kruška, potkomandir bataljona, pop Filip Kaluđerović, pop Ilija Jovetić, Vuko Mićov Kusovac, barjaktar, Filip Stevov Drecun, Mato Perišin Jovetić, Marko Mitrov Vujović, Joko Ivašev Polinović, Petar Đurov Sjekloća, Milo Perov Džongaz, Periša Mitrov Popović, Ilija Perov Šoć, Andrija Ilijin Smokovac, Luka Perišin Šoć, Ilija Nikolin Šoć, Savo Perišin Šoć, Ilija Nikolin Drecun, Mićan Nikolin Drecun, Filip Nikolin Drecun, Lazar Milanov Šoć, Andrija Jokov Vukićević, Joko Golubov Šoć, Savo Nikolin Vukićević, Bogdan Perišin Jovetić, Ilija Ivov Vukićević, Đuro Ilijin Jovetić, Niko Andrijin Đurašević, Andrija Savov Jovetić, Mićun Petrov Đurašević, Joko Petrov Marković, Zrno Đurov Markišić, Joko Ilijin Smokovac, Prele Đurov Pejaković, Mato Nikolin Smokovac, Savo Ilijin Pejaković, Joko Markov Smokovac, Ivo Đukanov Kaluđerović, Petar Markov Smokovac, Mitar Đukanov Kaluđerović, Mićo Popov Jovetić, Marija Dragov Đurović, Ilija Gigov Duletić, Marko Kojov Kusovac, Pero Pejanov Vujović, Nikola Mitrov Popović, Ivo Jovov Šaban, Nikola Ivašev Kolinović.

Na spomeniku koji je, inače, obnovljen 1976. godine, dopisano je - "po odobrenju njegova veličanstva kralja Nikole, ovdje počivaju i kosti popa Maša Kusovca, poginulog na Fundini 1876. godine."
U Crnoj Gori je otkad je svijeta i vijeka, spomenik je bio i ostao - svetinja. Svetinja koju i neprijatelji poštuju. Ostalo je međutim da se priča da je u Drugom svjetskom ratu samo jedan spomenik u Crnoj Gori "strijeljan". Uradili su to Talijani u Budvi, na početku rata. Naime, ogorčeni zbog poraza koji su pretrpjeli od partizana na Brajićima u julskim danima 1941. godine, odlučili su da im se "osvete" tako što će strijeljati bistu Stjepana Mitrovog Ljubiše. Postrojili su streljački vod, komandovali "nišani i pali" i bista je pala.
Baš kao Njemci što su strijeljali spomenik Lavu Tolstoju na Jasnoj poljani ...